

## וישלה

### ענין יעקב ועשו

א.

עוד יש לדקדק במד"כ וישלה יעקב מלאכים אל עשו אחיו ארצה שעיר שדה אדום ויצו אותם וגו' עם לבן גרתי ואחר עד עתה. וישבו המלאכים אל יעקב לאמר באנו אל אחיך אל עשו וגם הולך לקראתך וגו'. ויירא יעקב מאד ויצר לו וגו', הצילני נא מיד אחי מיד עשו וגו'. הנה בדברי יעקב ששלה עם המלאכים הקדים עשו לאחיו, ואילו בתשובת המלאכים הוא להיפך, באנו אל אחיך אל עשו, מקודם אחיך ואח"כ עשו. ומיד כאשר שמע יעקב את דבריהם שבאנו אל אחיך אל עשו, בקש גם הוא הצילני נא מיד אחי מיד עשו, וכבר הקדים אחי לעשו, וכ"ז טעמא בעי.

וי"ל בזה, דהרי יעקב הוא בחיר האבות, ועל שמו מתייחסים ישראל הנקראים בני ישראל, והתורה"ק כתבה פרשיות אלו של מאבקיו של יעקב המלמדות תורה שלמה לבניו של יעקב, שכל חייו של יהודי צריך הוא להאבק עם כחות הרע והקליפה, וסופו שמכל אלו המאבקים הוא יוצא תמיד עם רווחים, כמו שהיה אצל יעקב שאחר מאבקו עם המלאך אמר לו לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם ישראל כי שרית עם אלקים ועם אנשים ותוכל, וכך מכל הנסיונות והמאבקים של יעקב יצא עם רווחים. ומכאן לימוד ליהודי שכל סדר חייו צריך להיות רצוף מאבקים וסופו שמכולם הוא יוצא ברווחים.

ובפרשיות אלו של לבן ושל עשו מורה לנו התורה הק' דרכים בעבודת ה' ובמלחמת היצר, ואת

הנה פרשיות אלו של ספר בראשית מלמדות לנו אורחות דרך ה', וכבר עמד על כך בספה"ק תולדות יעקב יוסף בעניננו, מה דמצינו כאן פרשה שלמה בענין יעקב עם עשו בכל הפרטים, שלכאורה אינה נוגעת לנו כלל, והרי התורה היא נצחית ומלמדת לכל יהודי איך להתנהג ומה באה ללמדנו בפרשה זו. ובודאי שמרומז בכל זה על מלחמת היצר, שיש ליהודי ללמוד מכאן דרכים איך לעמוד במלחמה עם יצרו, ולאור זה יש לבאר כל הענין ע"ד העבודה. וכמו כן צריך ביאור מה דאצל יעקב אבינו ע"ה במיוחד כל תולדות חייו רצופים מאבקים, עוד בטרם צאתו לאויר העולם כבר התחילו מאבקיו עם עשו, כמו שנאמר ויתרוצצו הבנים בקרבה, שכבר אז נאבק עם עשו, ואח"כ נחלקו על הבכורה ועל הברכות, ואחר זאת היה עשרים שנה בבית לבן, שכל אותן השנים היו רצופות מאבקים עם לבן שורש הקליפה, כמו שנאמר זה לי עשרים שנה בביתך עבדתך ארבע עשרה שנה בשתי בנותיך ושש שנים בצאנך ותחלף את משכרתי עשרת מונים, וכאשר חזר מבית לבן בא לקראתו עשו וארבע מאות איש עמו, ואח"כ נאבק עם המלאך שרו של עשו שהיה הס"מ בעצמו. וראוי לבאר ענינם של כל אלו המאבקים שלא מצינו דוגמתם אצל שאר האבות אברהם ויצחק, שאמנם נתנסו בנסיונות אך לא עמדו כל חייהם במאבקים.

כוונות רעות, כל מה שאתה עוסק בתורה ובתפלה והבנים שאתה מוליד הכל יהיה מחמת כוונות רעות. ובוזה הוא מבקש לעקור לגמרי, שכל חלק הטוב שלו יהיה בנוי על יסודי הרע. והיינו שקליפת לבן אינה בזה שמפתה יהודי לדברים רעים, אלא שזומם להשתלט על כל חלק הטוב שלו ולעקרו מן השורש. וזהו מה שאמר יעקב עם לבן גרתי ותרי"ג מצוות שמרתי, שלא נפגמתי אפילו במשהו כחוט השערה מקליפת לבן. וי"ל עוד בענין קליפת לבן ע"פ מאה"כ (דברים כו) ארמי אובד אבי, דהנה כל חיותו של יהודי היא מכח אבי, מה שמרגיש שהשי"ת הוא אביו, שמכח זה יהודי לעולם אינו בודד לנפשו, הן במצבים הגבוהים ביותר והן במצבים השפלים והירודים ביותר, הן בזמנים טובים ומאירים והן בימים אפורים וירודים, תמיד הוא מתחזק מתוך שמרגיש כי יש לו אב. וקליפת לבן היא ארמי אובד אבי, שמאבד ממנו בחי' אבי, שלא ירגיש כי יש לו אב בשמים.

ואילו ענין קליפת עשו היא בענין תאוות ופגמים במעשה, כמרומז בזה שהיה אדמוני המורה על רתיחת הדם לתאוה ולאיסור, שכל תכונות נפשו נמשכו לתאוות שפלות מאד, וכדאי' בחז"ל כל המעשים השפלים שעשה עשו. וקליפה זו של עשו נחלקת לב' חלקים, כאומרו הצילני נא מיד אחי מיד עשו, יש הקליפה של תאוות איסור שהיצה"ר בא כעשו, ויש קליפה של תאוות היתר שהיצה"ר מתחזה כאחיו ואינו מפתהו לעברות שיענש עליהם אלא מפתהו לתאוות של היתר, וע"ז בקש יעקב הצילני נא מיד אחי מיד עשו, מב' הקליפות של תאוות. ומה שהזכיר קודם מיד אחי ואח"כ מיד עשו, אף שלכאורה הרי השונא היותר גדול היא קליפת עשו עניני איסור ואותה היה לו להזכיר מקודם, אלא שיעקב לא התיירא כ"כ מקליפת עשו המפתה לאיסור, כי ענינים של איסור לא היו שייכים אליו כלל, אלא עיקר פחדו היה מקליפת אחי המפתה לתאוות היתר, שבוזה היתה מדרגתו הק' המיוחדת של יעקב, כמו שבארנו שלכך כתבה התורה את כל עניניו הגשמיים של יעקב כיון שמהכל עשה תורה, שנשא את נשיו והוליד את י"ב שבטי יי-

הענינים המיוחדים שבהם בעיקר צריך יהודי להאבק. קליפת לבן הוא ענין הפגם במח, בדעות והשקפות, כפירה ופגמים באמונה, כמו שמצינו אצלו את כל ענין התרפים שביתו היה מקום הכפירה, הן כפירה באלקות והן כפירה בהשגחה פרטית, כמו שאמר הבנות בנותי והבנים בני וכל אשר אתה רואה לי הוא, שכפר בהנהגה העליונה וסבר שכחו ועוצם ידו עשו לו את החיל הזה. וזהו אומרם ז"ל לבן בקש לעקור את הכל, מרומז בזה על האמונה שהיא הכל, שזהו הכל אצל יהודי, הוא עובד את השי"ת עם אמונה, ואת כל חייו ועסקיו הוא חי עם האמונה, והיא אצלו חזות הכל. ולבן בקש לעקור את הכל, היינו שקליפת לבן מבקשת לעקור מיהודי את האמונה שהיא הכל. וכמו כן להיפך הכפירה וחסרון האמונה היא המדה העוקרת את הכל מיהודי, כי כל זמן שיש ליהודי אמונה אזי אפילו אם נכשל בכל החטאים יש לו עדיין תיקון, אבל אם נפגם רח"ל בפגם הכפירה הרי כל באיה לא ישובו. ובוזה בקש לבן לעקור את הכל ע"י פגם האמונה. וכנגד זה טען יעקב ותחלף את משכרתי עשרת מונים, שפגם האמונה הוא פגם בכל עשרת המדות שאז הוא כאינו יהודי בכלל. וזהו מה ששלח יעקב לעשו עם לבן גרתי ותרי"ג מצוות שמרתי, היינו שקליפת לבן לא פגעה בי במאומה, ונשארה אצלי האמונה במלא בהירותה, שלא ריפה את ידי בשום מצוה.

ועוד אפ"ל ענין קליפת לבן שאמר הבנות בנותי והבנים בני וכל אשר אתה רואה לי הוא, ע"ד שסיפר הרה"ק מברדיצ'וב זצ"ל, שהבע"ד בא אליו בטענה שהוא שותף עמו בכל עניניו, שבכל מה שעושה נמצא עמו ביחד, עוסק בתורה יחד עמו ומתפלל עמו, ואף עוסק בחסידות אתו ביחד. יש בחי' יצה"ר המטיל מום בקדשים, שכח הרע מתערב בכל המעשים הטובים ע"י מחשבות רעות ופניות רעות. ויש חמור מזה, מה שלבן בקש לעקור את הכל, שמבקש לעקור ח"ו את כל חלק הטוב של יהודי, שלא רק מערב רע בטוב, אלא שמשריש באדם שלטון הרע עד שכל הטוב יסודו ברע, שזהו מה שקליפת לבן אומרת הבנות בנותי והבנים בני וכל אשר אתה רואה לי הוא, היינו שהכל מחמתי, מתוך

ועסק בעקודים נקודים וברודים ומכל זה נעשית תורה שלמה, כי כל עניני היתר שלו היו קדש קדשים. וע"כ בקש בעיקר הצילני נא מיד אחי, מקליפת אחיו של עשו המטיל טומאה בכל עניני היתר. וזהו שנאמר וירא כי לא יכול לו ויגע בכף ירכו ותקע כף ירך יעקב, וירא כי לא יכול לו פי' שאינו יכול לפגוע בו בעניני איסור, ויגע בכף ירכו, בעניני היתר שאין בהם איסור, שבפגמים אלו של היתר מכשיל היצה"ר אפילו יהודים כשרים.

ועוד י"ל ענין ב' החלקים מיד אחי מיד עשו, ע"פ מה דהק' למה בתחלה הקדים עשו לאחיו, וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחיו, משום שיעקב היה סבור שכיון שקליפת עשו הוא מה שמפתה לתאוות רעות ולמעשים רעים, הרי זה בחי' אויב גלוי שניתן להשמר ממנו, אך אין בו חלק של אויב נסתר. וזהו פי' וישלח יעקב מלאכים אל עשו אחיו, עשו מרומז על עיקר הרע שבו, שזהו שם העצם שבו המוזכר ראשונה. וחוף מזה הוא גם אחיו, שסבר שיש בו גם בחי' אחיו שנמצאת בקרבו גם נקודת הטוב. וע"ד דאיתא מהרה"ק ר' משה מדולינא וצ"ל על מאה"כ והוא עבר לפנייהם וישתחו ארצה שבע פעמים עד גשתו עד אחיו, שיש להקשות לשם מה כתיב ב"פ "עד", שהיה צ"ל עד גשתו אל אחיו, ופירש שאת עשו הקיפו ו' קליפות, וע"י וישתחו שבע פעמים, שיעקב השתחוה לפניו ו' השתחוואות, עי"ז הכניע את ו' הקליפות שסובבו את עשו, ועי"ז הגיע עד בחי' אחיו שהיתה בעשו, שעי"ז נתעוררה אצל עשו שוב הנקודה הפנימית של טוב ממקור מחצבתו שהיתה חבויה בעומק הקליפות, ואז כבר ויחבקהו וישקהו. וזהו עד גשתו עד אחיו, שהגיע יעקב עד לבחי' אחיו שהיתה טמונה בעשו. ועד"ו שלח יעקב אל עשו אחיו, דאמנם עיקרו הוא בחי' עשו חלק הרע הגלוי של תאוות רעות, אך יש בו גם בחי' אחיו נקודת הטוב. אמנם תשובת המלאכים ליעקב היתה באנו אל אחיך אל עשו, מקודם אחיך ואח"כ עשו, היינו שבזה אמרו לו שעשו כל כולו קליפה, והקדימו אחיך לעשו, שבחי' אחיך היא עוד הקליפה המסוכנת יותר, שלא רק שעשו הוא אויב גלוי המפתה לתאוות ואיסורים, אלא הוא גם אויב

נסתר המתראה כאחיך, שמתחלה הוא אמנם אחיך אך כל זה הוא במטרה של עשו. וכמאמר הרה"ק ר' יחיאל ממוש בשם מרן הס"ק מלכוביץ זי"ע, על מה שאומרים בזמירות למוצש"ק צאנך מיד גוזזים, שדרך מגדלי הצאן לגדל את צמרם של הצאן ולרבותו כדי שאח"כ יוכלו לגזוז בפעם אחת כמה שיותר צמר, וכמ"כ יש שהיצה"ר מגדל יהודי ונותן לו לעסוק בתורה ותפלה ומצוות כדי שאח"כ יוכל בבת אחת להשליך את הכל לשאול תחתית, מאיגרא רמא לבירא עמיקתא בנפילה כזו שלא תהא לו עוד תקומה ח"ו. והוא ע"ד מאה"כ יעלו שמים ירדו תהומות, שהיצה"ר נותן ליהודי לעלות השמימה, לעסוק בעבודות גבוהה ביותר, וכל זה במטרה של ירדו תהומות, שזומם להשליכו אח"כ לשאול תחתית. וזהו אל אחיך אל עשו, שהוא האויב המסוכן ביותר, שאינו גלוי אלא מסתתר ומתחזה כאחיו. ומה שנזכר בפגישתו עם עשו עד גשתו עד אחיו, זה היה אחרי ו' ההשתחוואות של יעקב, שעי"ז הוריד ממנו את כל הקליפות שסובבוהו, ואז כבר נגש עד אחיו הנקודה שמצד צור מחצבתו, משא"כ קודם לכן כאשר המלאכים ראוהו שהיה מוקף עדיין בו' הקליפות, ואז גם בחי' אחי שלו היתה מצד הרע.

וע"כ כששמע זאת יעקב וירא מאד ויצר לו, כי נגד קליפה זו של "אחיך" אין לו שום עצה, שגם כאשר הוא מתרומם יתכן כי אין זו אלא עצת היצר המגדלו במטרה לאבדו ח"ו. ויחץ את העם אשר אתו לשני מחנות, היינו שיהודי צריך לאחוז בב' דרכים בעבודת ה', ולהלחם בשני מחנות המה ב' חזיתות כנגד היצה"ר, כנגד הקליפה של עשו עליו להלחם בפשטות ביגיעה להכניע היצר, אכן גם בזמנים הגבוהים ביותר עליו לירא ולפחד מקליפת אחיך, פן כל זה הוא מכח הסט"א הזומם להשליכו תהומה, ועליו להיות מוכן כנגד זה.

ובעוד אופן י"ל ענין קליפת עשו, דהנה בעבודת ה' ראשית כל על יהודי להכיר ולדעת את גודל חומרת החטא, ובכל ענין שיצרו מתגבר עליו עליו לדעת את חומר הפגם שבמעשה זה, וכמה שהוא מתרחק מהשי"ת עי"ז, ואיך ימיר קרבת א' חיים בעבור תאוה שפלה ובזויה. אך כל זה הוא החשבון